

STOSOWANIE PRZYMUSU BEZPOŚREDNIEGO

Znak sprawy:

Osoba do kontaktu: Anna Panufnik-Onaszkiewicz

Pani

Szanowna Pani,

W odpowiedzi na Pani petycję, w sprawie podjęcia działań mających na celu poprawę sytuacji osób z zaburzeniami psychicznymi, wobec których stosowany jest przymus bezpośredni, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższego stanowiska.

Kwestia przymusu bezpośredniego została uregulowana przez ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (dalej: ustawa). W opinii publicznej przymus często jest zagadnieniem kontrowersyjnym, budzącym wiele wątpliwości i zastrzeżeń. Rzecznik Praw Pacjenta wielokrotnie podejmował działania systemowe w tym zakresie.

W 2020 r. Rzecznik Praw Pacjenta przekazał do Ministerstwa Zdrowia projekt nowelizacji ustawy, w którym również pochylił się nad kwestiami dotyczącymi przymusu bezpośredniego. Pamiętać należy, że zmiany proponowane przez Rzecznika Praw Pacjenta miały na celu przede wszystkim dostosowanie przepisów do potrzeb zastosowania przymusu w sytuacjach koniecznych, mając na uwadze dobro pacjenta i jego bezpieczeństwo. Obecnie trwają prace Ministerstwa Zdrowia nad nowelizacją ustawy.

27 maja zostało opublikowane rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 maja 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie stosowania przymusu bezpośredniego wobec osoby z zaburzeniami psychicznymi. Nowe rozporządzenie wprowadza zmiany w załącznikach będących wzorami kart zastosowania przymusu bezpośredniego. Zmiana nastąpiła także w ocenie stanu fizycznego.

Rzecznik Praw Pacjenta stale monitoruje sytuację pacjentów na oddziałach psychiatrycznych. W 2021 r. Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego objęli swoją działalnością wszystkie podmioty oferujące świadczenia całodobowe w zakresie psychiatrii. Rzecznicy, pracując „przy łóżku” pacjentów, mogą bezpośrednio reagować na wszelkie pojawiające się nieprawidłowości, również dotyczące przymusu bezpośredniego.

W kontekście stosowania przymusu bezpośredniego niezwykle istotna jest edukacja personelu, by podczas stosowania przymusu bezpośredniego działał on profesjonalnie. Dotychczasowe działania w tym zakresie, zarówno Rzeczników w szpitalach psychiatrycznych, jak i m.in. szkolenie dla

pełnomocników ds. praw pacjenta przeprowadzone 13 lipca 2022 r., w którym wzięło udział ponad 200 osób i pojawiające się pytania dotyczące stosowania przymusu bezpośredniego pokazują, że jest to zagadnienie bardzo istotne.

W związku z rekomendacjami Zespołu ds. kontynuacji reformy systemu ochrony zdrowia psychicznego, Rzecznik Praw Pacjenta opracowuje standardy przestrzegania praw pacjenta w opiece psychiatrycznej. Prace nad nimi trwają od początku roku, dotyczą przestrzegania praw pacjentów w podmiotach leczniczych udzielających świadczeń opieki psychiatrycznej, z naciskiem na konieczność zapewnienia pacjentom poszanowania ich godności i intymności oraz zagwarantowania bezpieczeństwa. Dokument ten jest obecnie w końcowej fazie realizacji, odrębna jego część poświęcona została właśnie prawom pacjenta w trakcie stosowania przymusu bezpośredniego.

Osoby doświadczające kryzysu psychicznego często nie są w stanie same zadbać o swoje dobro. Poza działalnością instytucji do tego uprawnionych, niezwykle ważne jest indywidualne zainteresowanie osób, dla których zmiany w psychiatrii są kwestią ważną i konieczną. Dlatego pragnę bardzo podziękować Pani za zaangażowanie w sprawy pacjentów oddziałów psychiatrycznych, szczególnie w tak trudnym temacie jak przymus bezpośredni. Wiele zmian jest niestety trudnych do realizacji, np. wyposażenie wszystkich oddziałów w odpowiednie łóżka, o czym wspomina Pani w swoim piśmie. Niestety ograniczenia organizacyjne i finansowe, dotyczące różnych dziedzin medycyny, nie omijają również psychiatrii. Zapewniam jednak, że Pani postulaty zostaną uwzględnione w działaniach Rzecznika Praw Pacjenta na rzecz poprawy komfortu pacjentów oddziałów psychiatrycznych.

Z poważaniem

Jarosław Fiks

Dyrektor Generalny

Podpisano elektronicznie

Załącznik: klauzula informacyjna.